

Temaplan for kultur 2024-2028

En plan for kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet

© Skaun kommune 2024

Tittel	Temaplan for kultur 2024-2028 – en plan for kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet
Ferdigstilt	Vedtatt av kommunestyret 17.12.24
Utgave	2. utgave
Ansvarlig	Enhetsleder ved Kultur, fritid og frivillighet
Medvirkende	Kultur, fritid og frivillighet
Design	Kommunikasjon og personal
Forsidebilde	© Ståle Onsjøen

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	4
1.1	Slik virker planen	6
1.2	Avgrensninger	6
2	Hovedmål.....	8
2.1	Definerte hovedmål	8
3	Satsingsområde 1: det kommunale kulturoppdraget.....	9
3.1	Skaun kulturskole	9
3.2	Skaun folkebibliotek	12
3.3	Ung i Skaun	14
3.4	Kulturformidling og fritidskulturliv	16
4	Satsingsområde 2: idrett og friluftsliv.....	18
4.1	Idretten i Skaun.....	18
4.2	Naturen i Skaun.....	18
4.3	Anlegg	20
4.4	Utfordringer	20
5	Satsingsområde 3: frivillighet	23
5.1	Frivillig sektor.....	23
5.2	Skaun frivilligsentral.....	25
6	Fra ord til handling	27

1

Innledning

Kultur er et vidt begrep, og i denne planen legges det til grunn at begrepet handler om både kunst og kultur, idrett og fysisk aktivitet, natur, friluftsliv og frivillighet. Planen retter seg mot våre tjenesteområder, med både målsetninger og føringer for den kommunale kulturvirksomheten. Den har også ambisjoner for hele kulturlivet i Skaun, og er relevant for idrettslag, aktører innen fritidskulturlivet (som kor og korps), profesjonelle kulturutøvere og kulturnæringsaktører.

Temaplan for kultur 2024-2028 er et politisk styringsverktøy, som gir signaler om ønsket utvikling av kulturområdet i Skaun, og har som formål å være retningsgivende for politiske beslutninger og administrative prioriteringer i den kommende fireårsperioden. Planen skal oppdateres senest i 2028, slik at den totale planperioden blir åtte år. Med utgangspunkt i Kommuneplanens samfunnsdel 2023-2035 og satsingsområdene livskvalitet, bolyst, og klima, miljø og beredskap, er Temaplan for kultur 2024-2028 en plan som viser hvordan kommunens overordnede mål skal følges opp innen kulturområdet. Med faglige og kreative metoder, ressurser og gode samarbeidsevner, kan hele kulturområdet bidra til at vi når målene - for det skal nemlig være attraktivt å bo i Skaun. Her skal man kunne leve gode liv og ha det trygt.

Det er utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som planen bygger på. I kunnskapsgrunnlaget blir det vist til blant annet FNs bærekraftsmål, lovverk, og andre føringer som kommunen må ta hensyn til. Basert på evaluering av arbeid og måloppnåelse de siste årene, framkommer det en status for kulturlivet i kommunen, i tillegg til en redegjørelse av nåsituasjonen, basert på Telemarksforskning sine funn. Kunnskapsgrunnlaget oppsummerer også en prosess der mange har fått uttale seg; ulike råd, ansatte og brukergrupper. Det ble også gjennomført en spørreundersøkelse, der alle kommunens innbyggere, lag, foreninger, næringsdrivende og andre aktører fikk mulighet til å svare. Dette har vært viktig for å kunne hensynte skaunkulturens egen stemme.

Alt i alt har vi forsøkt å utarbeide en kunnskapsbasert plan, som ivaretar kommunens overordnede mål og ikke minst innbyggernes stemme.

*Det knaser sprøtt i kongler under støvlene mine,
jeg går her halvt fraværende
med hodet fullt av blå lang-tanker
mens alt er hverdag
og ting av fortrolighet rundt meg.
Ei barnål i ene sokken min
vekker meg med et iltert stikk
– Dette er livet ditt! Her går du
midt i det,
– så lev for pokker,
plukk de gylne solsekundene
opp i den slitte gamle neverskrukka,
hjertet ditt.
Jeg stanser,
står forstumlet på stien
og snyter meg i en flik av morgenrøden.*

«På stien en morgen» av Hans Børli, 1945

1.1 Slik virker planen

Temaplan for kultur 2024-2028 har tre hovedmål, som dreier seg om deltakelse og felleskap, arenaer og samarbeid. Planen har også tre satsningsområder, som er det kommunale kulturoppdraget, idrett og friluftsliv, og frivillighet.

Satsingsområdene har egne delmål og tilhørende beskrivelser av hvordan målene skal nås. Planen inneholder ikke tiltak på detaljnivå, da det skal utarbeides årlige handlingsplaner på de enkelte områdene i tråd med plansystemet og gjeldende budsjetter.

For å forstå hvordan denne planen skal virke i praksis, må man forstå hvordan kommunens plansystem henger sammen og hvordan taktiske planer som denne blir konkretisert. Figuren nedenfor viser dette.

Det er kommuneplanen, underordnede temaplaner, planer på operativt nivå, og ikke minst vedtatt budsjett som samlet sett bestemmer hva som blir realisert av tiltak. Dette betyr at vedtatte føringer i Temaplan for kultur 2024-2028 skal virke gjennom tiltak som blir iverksatt i planperioden, på bakgrunn av vurderinger om hva som er viktig, hensiktsmessig og resursmessig mulig å prioritere. Planens kobling til handlingsprogrammer og tiltak står nærmere omtalt i kapittel 6 Fra ord til handling.

1.2 Avgrensninger

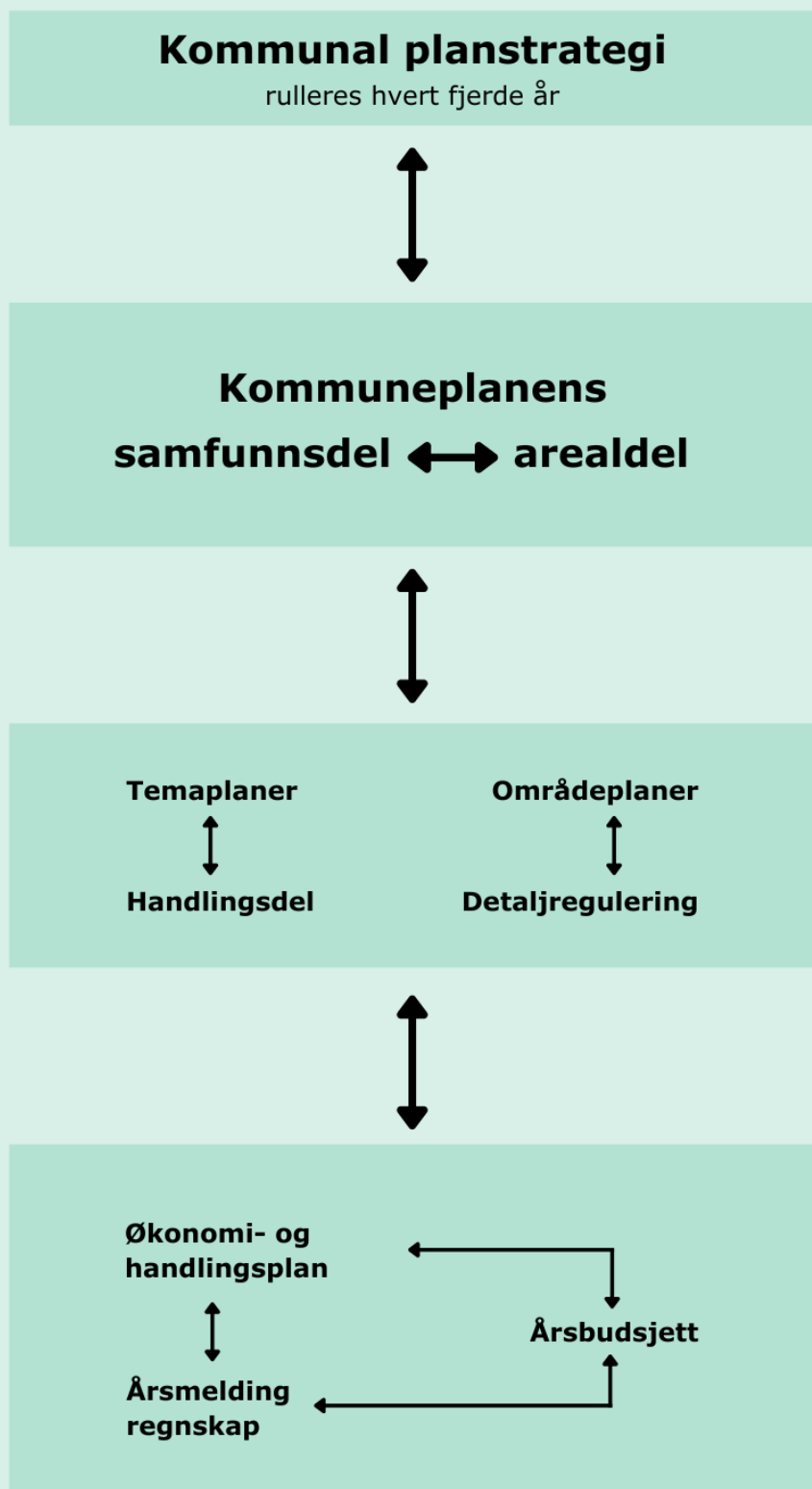
Det er viktig å forstå hvilke områder Temaplan for kultur 2024-2028 ikke gjelder for, men som den likevel skal fungere i samspill med. Vi har allerede andre vedtatte planer, blant annet Kulturmiljøplan for 2022-2032 og Forebyggende plan barn og unge 2023-2027, samt ulike retningslinjer og reglementer, eksempelvis knyttet til fordeling av tilskudd og bruk av kommunale lokaler.

Strategiske planer
12 år

**Taktiske planer -
konkretiserer og følger
opp kommuneplanen**
1-4 år

**Operative planer -
tiltak og enhetsplaner**
1 år

Prioriteringer -
rulleres hvert år

2

Hovedmål

Temaplan for kultur 2024-2028 bygger på bred kunnskap om kulturområdet; fra det globale til det lokale, og fra det kollektive til det individuelle. Kunnskapsgrunnlaget viser at det er enkelte tema som trekkes fram mer hyppig enn andre, på tvers av nivå og grupper: Det dreier seg om inkludering, utenforskap, møteplasser og om samarbeid. Nedenfor vises de forskjellige stemmene vi har hensyntatt, og de definerte hovedmålene.

FN-stemmen	* God helse og livskvalitet * God utdanning * Mindre ulikhet * Bærekraftige byer og lokalsamfunn * Samarbeid for å nå målene
Myndighetsstemmen	* Nasjonale, regionale og lokale planer og lovverk
Fagstemmen	* Forskning * Ansattes medvirkning * Evalueringsrapport etter forrige planperiode
Innbyggerstemmen	* Ungdomsråd * Eldreråd * Råd for personer med funksjonsnedsettelse * Lokalt kulturråd * Lokalt idrettsråd * Brukermedvirkning i kulturskole, bibliotek og frivillighet * Den enkelte

2.1 Definerte hovedmål

- * Fremme deltakelse og fellesskap
- * Skape gode arenaer for opplevelser og mestring
- * Bidra til godt samarbeid mellom kommune, frivillighet, næringsaktører og den enkelte

3

Satsingsområde 1: det kommunale kulturoppdraget

Det kommunale kulturoppdraget omfatter kommunens kjernetilbud innenfor den tradisjonelle forståelsen av kultur, som vil si kulturskole, bibliotek, Ung i Skaun, kulturformidling og tilrettelegging for fritidskulturlivet. Vi ønsker at de kommunale kulturtilbudene skal engasjere stadig flere til å delta i skaunkulturen. For å lykkes med det, er det viktig at tilbudene er tilgjengelig, relevant og holder høy kvalitet.

Med tilgjengelighet menes det at alle, uavhengig av økonomi, alder, geografi, sosial og fysisk funksjonsevne, skal ha tilgang. Dette kan eksempelvis være gjennom universell utforming, vide nok åpningstider, lave økonomiske barrierer, så korte ventelister som mulig på elevplasser i kulturskolen og medier til utlån på biblioteket. Innholdet skal være relevant og aktuelt for publikum. Samfunnet er i stadig endring, og det påvirker innbyggernes perspektiver og interesser løpende. Tilbudene må hele tiden fornyes og aktualiseres, slik at det inspirerer innbyggerne til deltakelse. Det forutsettes også at tilbudene skal ha høy kvalitet. Det stiller krav til kompetente ansatte og ledere, egnede lokaler og tilstrekkelige økonomiske ressurser til både drift og til at tilbudene kan utvikles og fornyes.

3.1 Skaun kulturskole

Oppdraget til kulturskolen er å gi opplæring av høy faglig og pedagogisk kvalitet til alle barn og unge som ønsker det. Formålet med opplæringen er å lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstneriske uttrykk. Skaun kulturskole tilbyr opplæring i fagene musikk, dans, teater og visuell kunst. Våren 2024 har Skaun kulturskole ca. 230 elever i alderen 4-19 år.

Rammeplanen Mangfold og fordypning, utarbeidet av Norsk kulturskoleråd, ligger til grunn for drift og utvikling av Skaun kulturskole. Ved eventuelle endringer eller oppdateringer av rammeplanen, tar vi sikte på å forholde oss til disse.

Undervisningen i kulturskolen organiseres innenfor tre opplæringsprogram med ulik profil og målsetting: Breddeprogrammet, Kjerneprogrammet og Fordypningsprogrammet. Programmene skal ivareta behovet for tilpasset opplæring og er gradert med hensyn til undervisningsmengde og krav til egeninnsats. Kulturskolen samarbeider med mange og medvirker til å styrke kompetanse og kulturell utfoldelse i lokalsamfunnet. Det innebærer blant annet samarbeid med grunnskolen om musikkopplæring, samt et generelt samarbeid med frivillige og private kulturaktører i kommunen. Samarbeidet er spesielt tett med korps og spelemannslag.

Kunnskapsgrunnlaget viser at mange ønsker et mer tilgjengelig kulturskoletilbud, samtidig som det viser at enkelte fag er mer populære enn andre. I de kommende årene vil det bli en utfordring for kulturskolen å utvikle tilbudet i tråd med interessene og de gjeldende økonomiske rammene, og med hensyn til fysiske begrensninger som tilgjengeligheten til egnede lokaler og nødvendige fasiliteter.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Skaun kulturskole skal ha et helhetlig tilbud.	Etablere et gjennomgående tilbud fra tidlig førskolealder til voksen alder innenfor opplæringsprogrammene Bredde, Kjerne og Fordypning.
Skaun kulturskole skal ha et attraktivt tilbud som skaper gode kulturopplevelser.	- Jobbe med å fornye etablerte tilbud, samt å utvikle nye tilbud som er aktuelle. - Legge til rette for brukermedvirkning i arbeidet med å utvikle kulturskoletilbudet.
Skaun kulturskole skal arbeide for å være en inkluderende og mangfoldig kulturskole.	Sørge for at kulturskoletilbudet gir alle mulighet til å delta.
Kulturskolen organiserer undervisningen på ulike måter for å ivareta læringsmiljøet og den enkelte elevs læring og motivasjon.	Praktisere en fleksibilitet rundt organisering av enkeltundervisning og gruppeundervisning. De ulike fagene organiserer seg slik det er hensiktsmessig for dem.

3.2 Skaun folkebibliotek

Folkebiblioteket er en åpen, inkluderende og nøytral kultur-, lærings- og formidlingsarena, og en møteplass. Som institusjon skal biblioteket fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet. Dette gjør vi gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle, samt legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.

De siste årene har vi satset på å utvikle gode tjenester i takt med samfunnsutviklingen, være nyskapende og framtidsrettet. Meråpent bibliotek, artotek, frøbibliotek og digitale formidlingstjenester er eksempler på tiltak for å nå flere målgrupper. Bibliotekets tjenester skal også bidra til å spre leseglede og leselyst. Vi ønsker derfor å innhente mer kunnskap om barn og ungdoms lesevaner og bygge en kultur for lesing.

Sammenlignet med andre kommuner, har Skaun folkebibliotek et høyt antall aktive lånere og lå pr 2023 på 60. plass blant landets folkebibliotek når det gjelder bruk av bibliotekets tjenester.

Utfordringsbildet tilsier at det er et kontinuerlig behov for å synliggjøre og løfte fram bibliotekets funksjoner og rolle i lokalsamfunnet. Vi ser at det er mulig å knytte bibliotekets tjenester tettere sammen med andre kommunale tjenester, for eksempel skole og helse, slik at biblioteket i større grad kommer til nytte i tverrfaglig sammenheng. Dette forutsetter imidlertid at økonomiske og fysiske rammer tillater det, samt kompetanse som kan bidra til utvikling.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Skaun folkebibliotek skal være en aktiv, oppdatert og inspirerende kunnskapsformidler.	• Sørge for et utadrettet tilbud og drive aktiv formidling, Samt ha et moderne, oppdatert og aktuelt bibliotektilbud. • Tilby veiledning og bidra til opplæring i nødvendige digitale ferdigheter som øker innbyggernes samfunnsdeltakelse. • Legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet i bok- og mediesamlingen. • Være et bibliotek i vekst; økt utlån, godt besøk, mangfold i samlingen. • Kunnskap om lokal kultur skal ivaretas. • Sørge for at barn og unge kjenner til biblioteket, og styrke tilbudet til barn og unge.
Skaun folkebibliotek skal være et uavhengig møtested og en arena for samtale og debatt.	• Være tilgjengelig for innbyggerne, samt være en viktig inkluderings- og integreringsarena. • Videreutvikle biblioteket som en arena for utøvelse av demokratiske rettigheter.
Skaun folkebibliotek skal aktivt søke samarbeidspartnere både innenfor og utenfor kommunal virksomhet, på tvers av fagområder.	• Videreutvikle det gode samarbeidet med skolene og barnehagene i kommunen. • Fortsette det gode samarbeidet med frivillige lag og organisasjoner.

3.3 Ung i Skaun

Ung i Skaun er en samlebetegnelse for flere fritids- og kulturtilbud rettet mot barn og unge, deriblant fritidsklubben Klubb1, ferietilbudet SommerSkaun og kulturarenaen Ung Kultur Møtes (UKM). Tilbudene skal gi barn og unge trygge arenaer for å oppleve, skape og dele kultur- og mestringsopplevelser, og bygge inkluderende fellesskap, på tvers av barrierer som geografi, økonomi, sosial bakgrunn og funksjonsevne. I en livsfase hvor sosialisering, identitetsdannelse og tilhørighet står sterkt, er slike arenaer særlig viktig. For å skape gode og attraktive tilbud, er det viktig at barn og unge blir involvert i utviklingen av dem. Dette kan bidra til økt samfunnsengasjement, og det kan være en viktig mestrings- og læringsarena for de unge.

Vi vet at ungdom i Skaun har ønsket seg flere og bedre møteplasser i kommunen. Dette har det blitt satset mer på de siste årene, og resultatet er økte besøkstall og en generell tilbakemelding om at ungdommene er fornøyde. Samtidig er ungdommene opptatt av at tilbudene kontinuerlig må videreutvikles i takt med deres ønsker og behov, og at det må jobbes målrettet med å synliggjøre tilbudene, og fjerne barrierer for deltakelse. Dette arbeidet må ses i sammenheng med Forebyggende plan for barn og unge 2023-2027 og Fritidserklæringen, som har mål om å sikre at alle barn og unge deltar jevnlig i minst én fritidsaktivitet sammen med andre.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Ung i Skaun skal bidra til opplevelser, mestring, helsefremming og utvikling for barn og unge.	• Ha et allsidig, tidsriktig og attraktivt innhold i fritidsklubben, ferietilbud og andre aktiviteter. • Legge til rette for at barn og unge får oppleve mestring og utvikling. • Samarbeide med lag og foreninger, kommunale aktører, nærmiljø og andre om å skape et godt og helhetlig tilbud for barn og unge.
Ung i Skaun skal utvikles i samspill med barn, unge og ansatte.	• Sørge for at demokrati og medvirkning skal være både et viktig mål og middel i utviklinga av Ung i Skaun. • Oppmuntre til aktiv deltagelse og engasjement blant ungdom. • Samarbeide med kommunens ungdomsråd. • Legge til rette for ungdomsstyrte aktiviteter. • Ha kompetanse til å utvikle tilbudet og prosjekter sammen med barn og unge.
Ung i Skaun skal bidra til inkluderende fellesskap og tilhørighet for alle unge i kommunen.	• Legge til rette for at alle unge, uavhengig av økonomi, geografi, sosial bakgrunn og funksjonsevne, opplever Ung i Skaun som tilgjengelig. • Sørge for at Ung i Skaun er en naturlig, trygg og attraktiv møteplass for alle barn og unge. • Ha kompetanse til å skape inkluderende fellesskap.

3.4 Kulturformidling og fritidskulturliv

Kulturformidling handler om å gjøre kunstneriske og kulturelle uttrykk tilgjengelige for publikum. Kunsten har underholdningsverdi, samtidig som den styrker identiteten vår, utfordrer oss og får oss til å reflektere. I lokalsamfunnet bidrar kunst og kultur til både engasjement, deltakelse, sosial inkludering og fellesskapsfølelse.

Skaun kommune formidler kultur på flere måter, blant annet gjennom egne arrangementer i Bautaen kulturhus og offentlige ordninger som Den kulturelle skolesekken, -barnehagesekken og -spaserstokken.

Kommunen formidler også kultur gjennom å legge til rette for fritidskulturlivet. I Skaun har det tradisjonelt vært skapt aktivitet innenfor blant annet musikk, kunst, teater, revy, spel, historie, håndverk og tradisjonsarbeid. Organisasjoner som korps, kor, spelemannslag, kunstforening og historielag er aktører som både bærer tradisjoner videre og tilbyr aktiviteter for sine medlemmer og deltakere, samtidig som de er kommunens viktigste tilbydere av kulturopplevelser for et bredt publikum. Derfor ser kommunen det som en prioritert oppgave å legge til rette for og samarbeide med disse, slik at kunst og kultur blir noe som både kan utøves og oppleves av alle. Vi synes at kunst og kultur skal få lov til å ta sin plass og bli anerkjent som verdiskapende i vårt lokalmiljø.

Større trender, som økt individualisering og digitalisering, utfordrer markedet for kulturarrangement og kulturtilbud. Det er grunn til å tro at dette gjør seg gjeldende også i Skaun, ved at det har blitt mer krevende å drive tradisjonelle kulturbærere som festivalene Kristin på Husaby og Vinterkulturuka, det har blitt mer utfordrende å holde lokale kulturforeninger i hevd og vanskeligere å få økonomisk inntjening på kultur.

Samtidig viser det seg noen lokale utviklingstrekk. Kunnskapsgrunnlaget viser blant annet at det er et sterkt lokalt engasjement for å hindre utenforskap, bygge ned barrierer for deltakelse og fremme synlighet og tilgjengelighet. Det ser også ut til at mangfoldet i skaunkulturen ikke har vokst i takt med mangfoldet i befolkningen.

Med dette som utgangspunkt konkluderes det med tre fokusområder for kommunen som er viktige for utformingen av mål og strategier innenfor dette temaet:

- * Støtte fritidskulturlivet sitt arbeid med styrearbeid, drift og rekruttering.
- * Bidra til tilgang til arenaer og lokaler for fritidskulturlivets aktiviteter.
- * Bidra til økt status for det frivillige kulturlivet

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
I Skaun skal alle innbyggerne ha mulighet til å oppleve kunst- og kulturopplevelser av høy kvalitet.	• Prioritere kultur for barn, unge og eldre. • Støtte opp under den lokale festival- og speltradisjonen. • Bygge ned fysiske og psykiske barrierer. • Jobbe for et kulturtilbud og -uttrykk som i større grad speiler mangfoldet i kommunen. • Legge vekt på kulturarv og lokalhistorie som del av kulturformidlingen i Skaun.
Styrke fritidskulturlivets rolle og muligheter som kulturformidler.	• Sørge for gode rammevilkår, inkludert økonomisk støtte, tilgang til lokaliteter og kompetanse. • Samordne og koordinere ressurser for at arrangører kan planlegge med større tidshorisont, og få synliggjort sine aktiviteter.
Bautaen kulturhus skal være hovedarena og samlingspunkt for kulturformidling.	• Promotere og utvikle Bautaen kulturhus og Øysteinsalen som Skaun sin kulturelle storstue. • Sørge for at Bautaen er en foretrukket arena for aktiviteter, både i kommunal regi, i regi av frivilligheten og i regi av kulturnæringen. • Være et hus der det er mulig å skape, oppleve og delta i kultur.
Det skal være muligheter for å formidle og oppleve kulturopplevelser i alle deler av kommunen.	• Motivere for aktivitet i forsamlingshus og andre typer arenaer i grendene.
Det skal være kunst i det offentlige rom.	• Sørge for kunst i nye offentlige bygg, og ellers der det er naturlig med utsmykning og kulturelle innslag.

4

Satsingsområde 2: idrett og friluftsliv

Fysisk aktivitet står sterkt i skaunsamfunnet, og den høye aktiviteten blant idrettslagene er tett knyttet til bruken og utviklingen av natur- og friluftsområdene i kommunen. Dette er utgangspunktet for at idrett og friluftsliv er definert som ett av satsingsområdene i Temaplan for kultur 2024-2028. Å ta vare på kommunens naturkvaliteter og engasjementet for idrett og friluftsliv er viktig fordi det er i tråd med kommunens overordnede målsetninger, og ikke minst fordi det er med å fremme god folkehelse og tilhørighet.

4.1 Idretten i Skaun

Idretten i Skaun omfatter et mangfold av idrettslag, og er det feltet som i størst grad engasjerer barn, unge og voksne i kommunen. Statistikken sier at om lag en fjerdedel av kommunens innbyggere er medlemmer i et idrettslag. Tradisjonelle idretter som fotball, håndball og ski favner mange, men det er også en rekke andre idretter som betyr mye for de som er med, som sykkel, kajakk og skotthyll, for å nevne noen. Det har kommet nye idretter og aktivitetstilbud til i de senere årene, blant annet frisbee-golf, boksing, badminton, e-sport, motorsport og allidrett for ungdom.

4.2 Naturen i Skaun

Som geografisk område har Skaun ulike naturkvaliteter å by på; flotte kulturlandskap og -miljøer, landbruksområder, fjellområder, strand- og sjø, og tur- og skogsområder i tilknytning til tettstedene og boligområdene. I de senere årene har det blitt gjort et betydelig arbeid med utvikling av natur- og friluftsområdene, både fra kommunen sin side, og med betydelig hjelp fra frivilligheten. Dette har bidratt til at mangfoldet av naturkvaliteter er synlig, tilgjengelig, attraktivt og mye brukt.

4.3 Anlegg

Skaun kommune har gjennom en årrekke bidratt til å utvikle idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og andre tiltak som bidrar til organisert og uorganisert fysisk aktivitet. Dette har blant annet skjedd gjennom en faglig utviklingsorientert kompetanse og økonomisk støtte fra kommunen, og med en betydelig innsats for å få spillemiddelfinansiering og annen ekstern støtte til anlegg. Det vil i fortsettelsen stilles høye krav til den lokale politiske og faglige oppfølgingen av dette, både fra de som vil bygge ut og fra fylkeskommunen, som forvalter spillemiddelordningen på vegne av statlige myndigheter.

4.4 Utfordringer

Selv om idretten og friluftslivet i Skaun representerer mange gode kvaliteter, viser kunnskapsgrunnlaget at det også her er noen utfordringer. Til tross for at statistikken ikke er entydig, peker idrettslagene og deres representanter på at rekrutteringen og medlemstallene synker. Dette, sammen med lavere engasjement for styrearbeid og dugnadsinnsats, er en av utfordringene som må tas i betraktning ved utformingen av mål og strategier for de kommende årene.

Når det gjelder natur- og friluftsområdene, har vi sett at det oppstår et utfordrende paradoks. På den ene siden ønsker vi å oppmuntre til utendørsaktiviteter og vi vet at dette fremmer folkehelsen. På den andre siden vet vi at økt bruk kan føre til skade og slitasje, forstyrrelse av dyreliv og ødeleggelse av naturlige habitater. Å ivareta naturen samtidig som flere skal bruke den, stiller høye krav til bærekraftig forvaltning og utvikling av natur- og friluftsområdene.

Å forstå de reelle behovene i lokalsamfunnet og å balansere disse mot de økonomiske rammene, skaper utfordringer for utviklingen av nye idretts- og nærmiljøanlegg. En helhetlig og systematisk tilnærming til utviklingsarbeidet er avgjørende. Dette innebærer grundig planlegging og involvering av blant annet lokale idrettslag, og kommunale tjenester som skoler og helseinstitusjoner, for å sikre at de nye anleggene møter de faktiske behovene.

Økonomiske utfordringer, som følge av en svakere kommuneøkonomi og økende kostnader, gjør det enda mer kritisk å utvikle kostnadseffektive løsninger. Dette kan innebære å se etter innovative finansieringsmodeller, som offentlig-privat samarbeid, sponning fra lokale bedrifter, eller tilskudd fra statlige og nasjonale idrettsorganisasjoner. Effektiv ressursbruk, som flerfunksjonelle anlegg for ulike sporter og aktiviteter, kan også bidra til å maksimere bruken av begrensede midler.

Vi må vurdere bærekraftige praksiser i utviklingen av idretts- og nærmiljøanlegg, både for å minimere miljøpåvirkningen og sikre langsiktig levedyktighet. Dette kan omfatte bruk av miljøvennlige materialer, energieffektive design, og inkludering av grønne lunger i nærområder. Å vurdere bærekraftige praksiser, sammen med kreative løsninger, tverrfaglig samarbeid og hensynet til samfunnets behov, er vesentlig i dagens økonomiske klima.

Det konkluderes med tre punkter som blir særlig viktig for utformingen av mål og strategier for idrett og friluftsliv:

- * Støtte idrettslagene sitt arbeid med styrearbeid, drift og rekruttering.
- * Ta vare på og utvikle de mange friluftsområdene i kommunen.
- * Helhetlig og behovsstyrt tilnærming til utbygging av nye anlegg i kommunen.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Idretten og friluftslivet i Skaun skal være for alle.	• Sørge for et bredt tilbud for alle aldersgrupper. • Bidra til at alle, uavhengig av funksjonsevne, og sosiale, kulturelle og økonomiske forutsetninger, får mulighet til å delta.
Det skal være en hensiktsmessig og velfungerende organisering av idretten i Skaun.	• Det skal legges til rette for dialog og samhandling mellom kommunen og idretten. • Styrke samarbeidet mellom kommunen og idrettsrådet. • Styrke samarbeidet mellom idrettslagene, slik at de lettere kan utveksle kompetanse og erfaring. • Ha god oversikt over lag og foreninger og deres utfordringer slik at vi kan koble behov og mulige ressurser sammen.
Det skal være god rekruttering til idretten i Skaun, og lite frafall.	• Ha god oversikt over hva som fremmer og hindrer deltakelse og dele kunnskap om dette. • Sørge for at barn og unge blir værende i aktivitet så lenge som mulig. • Forstå trender og utvikle alternative tilbud ungdom ønsker seg, eksempelvis uorganisert hall-, ute- eller vannaktivitet. • Bygge opp systemer for inkludering i idrettsaktiviteter.

Det skal være god tilgang til arenaer for både organisert og uorganisert fysisk aktivitet.	Kommunale lokaler og idrettsfasiliteter skal stilles til disposisjon.
Det skal være en helhetlig, systematisk og behovsstyrt tilnærming til anleggsutvikling i kommunen.	- Bistå idrettslagene med rådgivning og hjelp i prosessene med utvikling av nye anlegg og søknader om spillemidler. - Årshjul for spillemiddelbehandling.
I Skaun er vi bevisst på hvilke anlegg vi har, og ikke har, på idrettsområdet. Med det som utgangspunkt er det enkelte idretter og tilbud som kan få ekstra prioritet i årene som kommer.	- Fremme sykling som idrettsaktivitet og transportmiddel. - Innendørs fotballhall. - Idretter og aktivitet i tilknytning til vann. - Utvikling av nærmiljøanlegg og arenaer for uorganisert aktivitet. - Turngrupper. - Nye initiativ og idéer skal verdsettes.
Friluftsområdene skal tas vare på, brukes og utvikles på en måte som ivaretar flere hensyn: innbyggernes ønsker og behov, folkehelse for alle, kulturminnevern, miljø og bærekraft, samt sikkerhet og beredskap.	- Prioritere bærekraft og miljø i alle saker som omhandler friluftsområdene. - Sørge for at det blir gjort tverrfaglige vurderinger i alle saker som omhandler utvikling av friluftsområdene. - Prioritere friluftsliv nært der folk bor. - Ta ansvar i forvaltningen av de statlig sikrede friluftsområdene Grønneset, Saltnesstranda og Ølsholmskjæret. - Bidra til å ivareta Grønnlandsskjæret som friluftsområde og badeplass. - Bidra til at man kan komme seg til og benytte friluftsområdene, og at det spesielt legges til rette for utfartssteder ved Buvikmarka, Børsamarka, Viggja (Seljan) og Skaunakjølen. - Tiltak som imøtekommer mål både for friluftslivet og kulturmiljøene skal prioriteres. - Sørge for at det er lett å finne informasjon om natur- og friluftslivsområdene i Skaun.

5

Satsingsområde 3: frivillighet

5.1 Frivillig sektor

Frivilligheten er en sektor som er grunnleggende forskjellig fra den offentlige, og den er tatt med i planen fordi frivilligheten og dens egenart er en bærebjelke i utviklingen av vårt lokalsamfunn.

Både den organiserte og den uorganiserte frivilligheten har en egenverdi, i den forstand at frivillig aktivitet er i seg selv et gode. I tillegg gir frivilligheten en merverdi; det som skapes utover selve aktiviteten en forening eller enkeltfrivillige driver med. Eksempler på denne type merverdi er at deltakelse i frivillig aktivitet innen idrett, friluftsliv, miljø, kultur, osv., gir folk tilgang til sosiale møteplasser som skaper tillit, identitet og tilhørighet.

For å vedlikeholde og utvikle frivilligheten i skaunsamfunnet, og ikke minst beholde det frivillige engasjementet, er tilrettelegging viktig. Vår oppgave som kommune er derfor først og fremst å legge til rette for at frivilligheten har gode vilkår for å drive sin aktivitet.

Frivilligheten kan ikke planlegges og styres på samme vis som offentlig virksomhet, og det har derfor vært viktig å få frivillighetens stemme inn i planen i form av medvirkning, involvering og innspill. Målene og strategiene baserer seg på Frivillighet Norge sin Frivillighetspolitiske plattform 2023-2027, FNs bærekraftsmål, samt lokale og regionale planer og føringer.

I Skaun så har vi et stort antall foreninger med et bredt spekter av aktiviteter. Det er sunnhetstegn for vårt lokalsamfunn, siden et vitalt og mangfoldig organisasjonsliv er en forutsetning for et bærekraftig og levende lokaldemokrati. Likevel tyder tilbakemeldinger fra organisasjonslivet på at vi ser den samme trenden her, som i resten av landet, med at tradisjonelle medlemsorganisasjoner opplever synkende medlemstall og/eller færre til å dele på administrative oppgaver, jamfør Meld. St. 10 (2018-2019): Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfoldig – Den statlege frivilligheitspolitikken. Denne trenden sier oss at hovedutfordringen til organisasjonslivet i Skaun i årene som kommer vil være rekruttering av nye medlemmer og ikke minst motivere medlemmene til å ta på seg verv til drift av lagene.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Frivilligheten i Skaun er en viktig bidragsyter for aktivitet som fremmer folkehelse, fellesskap og livskvalitet hos innbyggerne.	• Skape et mer systematisk og tverrfaglig samarbeid for å innlemme og inkludere flere i fellesskapet. • Bidra til tettere dialog mellom kommune, frivillighet og andre aktører. • Legge til rette for flere møteplasser som går på tvers av demografiske skillelinjer. • Støtte opp under arbeidet med ABC for psykisk helse. • Økt bevissthet rundt hva som er barrierer for deltakelse og tilrettelegging av aktiviteter slik at flere kan delta. • Oppfordre lag/foreninger til å ta i bruk verktøyene i Samhandlingskoden og Inkluderingskoden.
Skaun skal ha en uavhengig og vital frivillig sektor som styrker demokratiet og tilhørigheten til lokalsamfunnet.	• Mobilisere flere til samfunnsdeltakelse for sammen å oppnå målet om et bærekraftig samfunn. • Bidra til medvirkning i politiske prosesser. • Øke bevisstheten om at frivilligheten springer ut fra folks frie vilje og lyst til å engasjere seg.
Det skal være et variert og bredt organisasjonsliv i kommunen.	• Bidra til gode rammevilkår for frivilligheten gjennom økonomiske ordninger, veiledning og andre støttefunksjoner. • Sørge for at frivilligheten har god tilgang på lokaler slik at lokale initiativ kan blomstre. • Frivilligheten skal kunne ha aktivitet i alle deler i kommunen. • Støtte opp under frivillighet i nærmiljøet gjennom blant annet velforeninger.
Frivilligheten skal være samarbeidspartnere i kommunens krise- og beredskapsarbeid.	• Økt informasjonsflyt i beredskapsarbeidet slik at den lokale frivilligheten kan bidra gjennom å mobilisere, kanalisere og organisere grasrotengasjement.

5.2 Skaun frivilligsentral

Skaun frivilligsentral er eid av Skaun kommune, men det er viktig å understreke at aktiviteten skal utvikles av de frivillige som til enhver tid er tilknyttet sentralen. Dette er en forutsetning for å få statstilskudd til sentralen. Oppdraget til frivilligsentralen er å stimulere til frivillig innsats, være en åpen og nøytral møteplass for innbyggerne i Skaun, og være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor.

Frivilligsentralen skal skape møteplasser og aktivitet i samarbeid med andre aktører, basert på hva de frivillige ønsker å bidra med og hva lokalsamfunnet har behov for. Den viktigste ressursen til frivilligsentralen er de frivillige. En av hovedoppgavene til sentralen er å ta vare på, styrke og framheve frivillig innsats og nettverksskapende tiltak i skaunsamfunnet i tråd med målene i samfunnsplanen og med nasjonale føringer for hva en frivilligsentral skal være.

Samfunnet rundt oss er i endring, og vi ser den samme utviklingen i frivilligsentralens virksomhet som ellers i frivilligheten. Mange vil delta, men det å forplikte seg til faste tider og dager ukentlig er ikke det de frivillige lenger ønsker. Færre frivillige er motivert av samfunnsoppdraget og samfunnsplikten. Motivasjonen for å delta i frivillig arbeid har endret seg over tid, og det er viktigere enn før at den frivillige oppgaven gir den enkelte frivillige en opplevelse av mestring, tilhørighet og trivsel.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Frivilligsentralen skal være en åpen og mangfoldig møteplass for alle som ønsker å delta i frivillig arbeid.	• Man skal kunne bidra etter evne, lyst og mulighet. • Fokuserer på ressursen det enkelte mennesket kan bidra med framfor eventuelle begrensninger den enkelte har. • Det de frivillige yter skal være et tillegg til og ikke en erstatning for kommunale tjenester.
Frivilligsentralen sin aktivitet skal bidra til at flere får oppleve fellesskap og tilhørighet.	• Stimulere til økt deltakelse i frivillig arbeid for gjennom det å motvirke ensomhet og ulikhet. • Bidra til at frivillig arbeid får økt status. • Ha som holdning at det skal være kort vei fra tanke til handling.
Innhold og aktivitet skal baseres på den lokale frivillighetens forutsetninger, ønsker og behov.	• Mer bruk av ressursgruppe for å skape tiltak som springer ut fra lokale ressurser og behov.

Skaun frivilligsentral skal fungere som bindeledd mellom kommune og frivillig sektor.	• Tverrfaglig samarbeid – skape bindeledd mellom sektorer og enheter. • Bidra til at kommune og frivillighet spiller på lag ved kriser og i beredskapsarbeidet. • Være frivillighetens talerør. • Bidra til god dialog og spenstige, kreative samarbeid.
Skaun frivilligsentral skal være en støttespiller for lag og foreninger.	• Arbeide med samordning, bekjentgjøring og koordinering av arrangement og aktivitet.

6

Fra ord til handling

Det er lett å tro at kulturen er selvgående. Det er den ikke, og det er derfor Skaun kommune med denne planen fastslår at deltakelse og felleskap, arenaer og mestring, og samarbeid er viktige målsetninger.

For å omsette planens ambisjoner i praksis, skal det utarbeides handlingsplaner som operasjonaliserer mål og strategier. Dette krever et tett samarbeid mellom politikk, administrasjon, frivillige organisasjoner og lokalsamfunnet, slik at tiltakene møter de faktiske behovene og bidrar til de overordnede målene.

Planen skal altså brukes i et kontinuerlig arbeid med å vurdere og realisere tiltak, og i de tilfeller det er nødvendig fungere som grunnlag for å bringe nye tiltak inn i den årlige budsjettprosessen.

Temaplan for kultur 2024-2028 har en bred tilnærming, og retter seg mot den tradisjonelle forståelsen av kunst og kultur, og mot idrett, friluftsliv og frivillighet. Planen har ambisjoner på vegne av hele kulturlivet i Skaun, og er skrevet med utgangspunkt i at kulturområdet er noe verdifullt i seg selv, men også verktøy for å møte fremtidens utfordringer og muligheter. Kultur skaper arenaer for ytringsfrihet og demokrati, påvirker helsen vår gjennom blant annet fellesskaps- og mestringsarenaer, og får oss til å reflektere og danner oss som mennesker.

**aktiv og attraktiv
sammen**